

# L'ERMITA DE LURDES, AVUI

Col·laboracions

El fet de mencionar aquest nom quan el tema surt a conversa, per als estadants de la comarca i pels més antics encara més, l'inconscient sintonitza el lloc com un referent segons l'ens de cadascú.

El curs inferior del Foix s'ha de reconèixer com una raconada de singular atractiu paisatgístic. Els pronunciats revolts del riu bregant entre calcaris roquissars, gairebé al llindar ponentí del Garraf (a cavall amb l'Alt Penedès!), amb l'ampla llera empedrada de còdols de tota mida, clotades i cadolles, llavorades de temps, quan, ah!, el corrent baixava de valent.

Les pinedes i la màquia de la zona i algun precís conreu, tot i l'absència ufanosa de l'arbre de ribera, realcen el to mediterrani que es percep proper. Tals singularitats naturals i la proximitat del pantà han merescut l'atenció de l'Administració pertinent perquè l'àrea fos inclosa com un passa-

dís verd en l'anomenat Parc del Foix.

En el meandre més accentuat del riu, (el Foix imitant amb totes les exigüitats possibles el Gave de Pau) en un planell elevat una desena de metres, a recer d'un ensurt torrencial, es troba l'ermita de Ntra. Sra. de Lourdes, Lurdes, Loreto; popularment Lurdes.

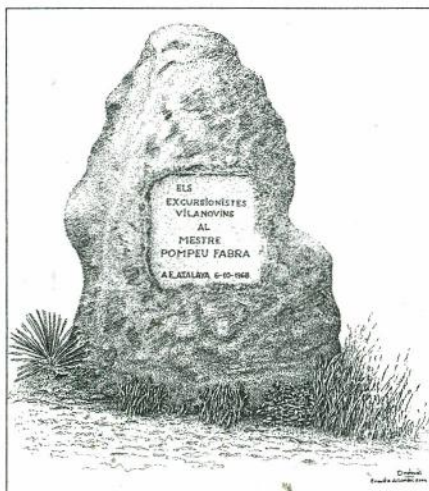
Per l'Aplec de Tardor que allí s'hi celebrava, el 5 d'octubre de 1986, es va publicar un programa que, com en tantes altres vegades, s'anunciaven els actes de la diada. -Obertura oficial, Sta. Missa en l'Ermita, Cross Talaia, (Vilanova-cim Talaia-Lurdes). Gimcana, concurs de dibuix ràpid per a infants i joves, ballada de Sardanes amb la cobla Neàpolis, actuació dels "Bordegassos de Vilanova", xocolatada, ball vuicentista i Cant dels Adéus-. A més a més la Núria Vidal i Baig, col·laborant amb els Amics de la Sardana de la Talaia, hi va escriure un aclaridor extracte històric devers l'ermita en 'Resum de la història de Lourdes Loreto de Castellet';- Don Ceferino Ferret i Martí, i Antònia Galtés i Martí (matrimoni) van edificar una ermita en llaor a la Verge, en un paratge que tingués una mínima semblança amb el que havien vist a Lorda, a la Gascunya, Occitània, (a l'estat francès) centre de pelegrinatge marià internacional...

El significat per la qual fou bastida, la vinculació que de sempre ha tingut amb la ciutat de Vilanova

i la Geltrú, les tràgiques conseqüències que li comportà al seu ermità en esclatar la Guerra Civil...-

Durant una de les sortides matinals que d'usual fem els dimecres un grup de jubilats, (aquell dia 5 de desembre de 2001 només anàvem quatre) en davallar des del Pla de les Plameres pel fondal de la Carçosa (molt embrollat al final) que desguassa al Foix, davant mateix de l'ermita de Lurdes, allà férem cap. Només calia creuar l'aleshores curs del riu eixut, mirant de trobar l'accés més viable entre els penys que margenen les ribes. No hi hagué problemes per veure l'interior de l'esglesiola. Els dos fulls de la gran porta d'entrada eren oberts de bat a bat, però solament restaven la part de la meitat per amunt i, a continuació, un garbuix dels bancs de fusta serrats, i a les parets una varietat de 'graffiti' no gaire 'professional', deixalles concretes...

A darrers de juny d'enguany, en les primeres hores del matí, quan el sol no matxuca prou, fent el recorregut a peu, carretera enllà, em vaig fer present a l'ermita. Adreçant-me pel camí terrós que salva el riu per un gual de ciment, en quatre camades ja hi ets... Una tanca de ferro, un tub, barra el pas davant d'un xaletet (sembla nou) i tot vorejant l'obstacle de seguida ve el monòlit (amb un bon herbat) posat per la Talaia el 1968, en el Centenari a Pompeu Fabra. I al topant, l'ermita, ara sense portes; entrada que



Al mestre Fabra. Il·lustració: A. Ordovàs

ha estat tapiada amb maons. En fer un mos a redós del vell plataner, tan conegut!, vas observant l'entorn solitari que palesa abandonó. L'herbei de la humida primavera creix generós per arreu, i ensem colrat pel viu estiu, que en aquella hora, el vessant de la Talaia encara la manté en l'obagor. Després de la pausa hom decideix circumval·lar l'ermita, al temps de comprovar la rengla dels bancs de ciment que són d'esquena al riu, amb els respallers abatuts. En retomar per la cara de llevant, on el sòl es de formigó i amb uns xiprers arrengrerats, espai on es feien les carreres de sacs durant la cita dels Aplecs, aquí es troba una porteta sense cap mena de parament que t'impedeixi entrar-hi. Com era de preveure les escales i dependències de les antigues cel·les són en un procés d'enrunament. Unes passes més endavant i entres pròpiament dins del temple on l'aspecte que ofereix és desolador. Les rajoles del terra, a claps, han estat arrencades, restes dels bancs, un matalàs, andròmines i una augmentada exposició de 'graffiti' blasfemador. Els arcs d'ogiva que suporten la teulada, fins el moment romanen fixats; no obstant una de les torretes, la de ponent, a la façana principal, ja té el sostre esfondrat...

A compte del per què l'eixorc estropell? Els sociòlegs poden suposar algun raonament respecte a tals actuacions. Accions potser menades com una exaltació a la desesperança; frustracions que una societat (assumida com a desenvolupada) no acaba de cohesionar unes situacions complexes en l'opacitat de cada moment. Comparances i circumstàncies. El 30 de maig de 1946, un grup de sis amics, excursionistes iniciàtics, anàrem a l'ermita de Lurdes, sortida que es perllongà fins al pantà de Foix. En aquells anys dissortats també n'hi havia, de problemes, i de molt greus (la manca de llibertats per a una gran part de la població). I també un dels

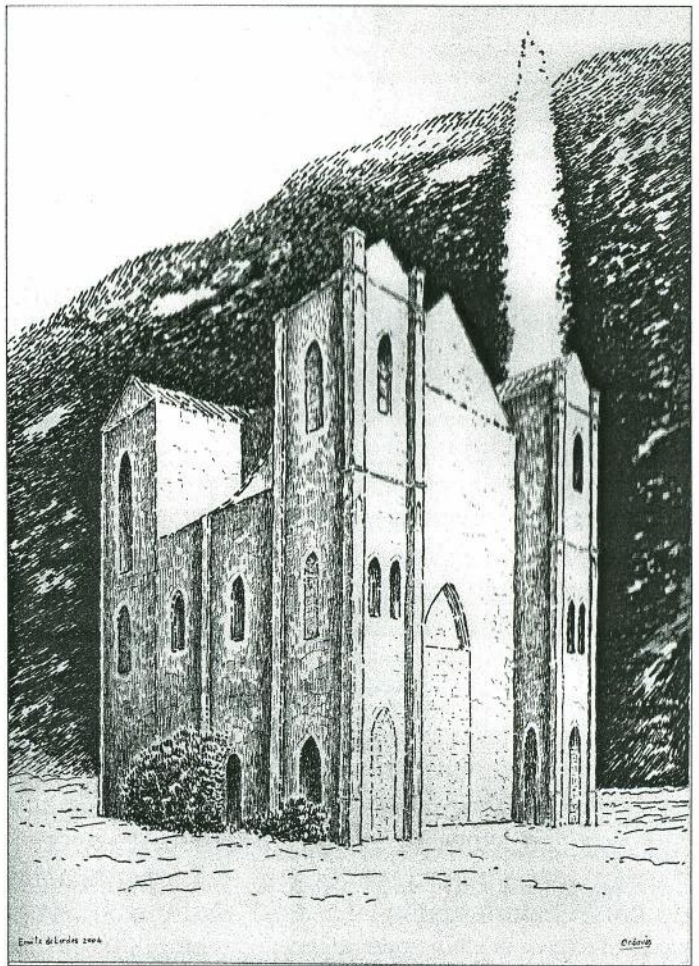
ominosos flagells era la restricció imposada del més essencial per a poder subsistir.

Amb tot i això, arrossegant evidents mancances d'il·lustració, servàvem un instintiu punt, lluny del gest airat.

**D u r a n t** trenta anys consecutius, 1963-1992, l'AE Talaia va organitzar l'Aplec de Tardor a l'ermita de Lurdes: la primera època amb una acampada inclosa (previ permís d'uns antics propietaris de la finca). Un equip de persones, gent excursionista, amb noms i cognoms, s'esforçaren, alternant-se amb entusiasme, altrament els Amics de la Sardana. Sense aquesta aportació cívica, gairebé anònima, les comunitats serien un tant més o, força més empobrides?

L'ímpetu del Cross fins al cim de la Talaia i Lurdes atreuria molt de jovent de la nostra ciutat que s'engrescà vers aquest caire de l'atletisme i que l'Argimir Granell batallà per estructurar la prova. O bé escalant la paret pels components del GEAM. O mossèn Manuel Roig (un dels antics socis que fou de l'Agrupació) oficiant una Missa. O el so vibrant de les cobles o, memorant l'any Fabra o, recaptant diners per al monument al President Macià. Reivindicant el Cant dels Segadors, i dels Adéus...

Fa dotze anys que es va deixar de convocar l'Aplec de Tar-



L'ermita de Lurdes. Dibuix: Antoni Ordovàs

dor a Lurdes per motivacions precisades en el seu dia. L'ermita pertany al veí municipi de Castellet i la Gornal, però només queda a set km de Vilanova, per la carretera de l'Arboç; una hora i mitja a peu. Sovint és de comú l'amnèsia genèrica en l'efecte d'encomanar-se quan hom deixa l'actiu per l'esvaïda que promou el temps oblidadís.

S'ha d'esperar que, en ser l'ermita de Lurdes dins del Parc del Foix, algun ressort deu haver-hi per rescatar el conjunt de l'ensulsiament total. Encara que l'edifici no presenti un interès arqueològic rellevant, sí que ho ha tingut per a la comarca com a lloc d'acolliment, de trobada, de lleure; el que ha representat per a unes generacions. Valoracions suficients perquè el Lurdes garrafenc pugui quedar protegit i dignificat.

**A. Ordovàs**  
**Estiu 2004**